

Розділ 3. ПЕДАГОГІЧНИЙ ДОСВІД УЧИТЕЛІВ-НОВАТОРІВ

Вікторія Волинець

АКТИВІЗАЦІЯ ТВОРЧИХ ЗДІБНОСТЕЙ УЧНІВ ЗА ДОПОМОГОЮ ІНТЕРАКТИВНИХ ТЕХНОГІЙ (НА МАТЕРІАЛІ ДОСВІДУ ВЧИТЕЛЯ-СЛОВЕСНИКА)

Сучасна освіта ставить перед собою багато завдань, головним з яких є підготувати кваліфікованих фахівців, професіоналів, мотивованих, цілеспрямованих і здатних швидко адаптуватися до запитів ринку праці. Важливою складовою підготовки майбутніх учителів є формування практичних навичок для виконання педагогічних функцій.

Учитель, навіть найталановитіший, уже не може бути єдиним джерелом інформації. Особливої актуальності набувають проблеми формування творчої особистості, виховання молодого людини як громадянина на основі оволодіння гуманістичними цінностями, нормами демократичної культури. Традиційне навчання з його авторитаризмом, орієнтацією на середнього учня, перевагою репродуктивної діяльності над пошуковою не відповідає вимогам часу. Тому настала необхідність переходу від «передачі знань» до «навчання вчитися», «навчати жити». Сучасному школяреві не стільки треба подати тему, скільки навчити осмислювати її, а він вже потім шукатиме інформацію, яка допоможе вирішити проблему. Отож, повернути учням інтерес до шкільних предметів, зробити навчання цікавим, посилити бажання пізнавати – спонукає освітян до пошуків. Вважаємо, що сприяти вирішенню поставлених перед освітою завдань мають інтерактивні технології навчання. Саме цим зумовлено **актуальність нашого дослідження.**

Метою статті є узагальнення досвіду роботи з упровадження інтерактивного навчання вчителем української мови та літератури Грицик Наталією Василівною.

Аналіз сучасної педагогічної літератури свідчить, що зміни неможливі без застосування на уроках інтерактивних технологій, які ґрунтуються на діалозі, моделюванні ситуацій вибору, вільному обміні думками тощо.

Лінгводидактичні засади інтерактивних методів навчання досліджують Л. Варзацька, О. Гутиряк, Л. Кратасюк, О. Павлішак, А. Циркаль та ін. Методологічні аспекти використання інтерактивних форм і методів навчання є предметом наукових робіт таких науковців, як І. Гейко, А. Гін, С. Крамаченко, Г. Коберник, Л. Пироженко, О. Пишко, Н. Побірченко, О. Пометун та ін.

Термін «інтерактивний» прийшов до нас з англійської і має значення «взаємодіючий». Погоджуємося з визначенням інтерактивних технологій навчання О. Пометун та Л. Пироженко, які вважають, що ця технологія передбачає залучення до освітнього процесу всіх його учасників, де кожен учень має конкретне завдання, за яке він повинен публічно прозвітувати, або від його діяльності залежить якість виконання поставленого перед групою та перед усім класом завдання [3, с.7]. На думку дослідників, «реалізація інтерактивних методів навчання значно підвищує внутрішню мотивацію пізнавальної діяльності. Така взаємодія – це колективне, групове або парне співнавчання», де вчитель і школярі є рівнозначними суб'єктами навчання [3, с. 9].

При такому навчанні моделюються життєві ситуації, застосовуються рольові ігри, загальне розв'язання вирішення проблем на підставі аналізу обставин і ситуації. Зрозуміло, що структура інтерактивного уроку буде відрізнятися від структури звичайної лекції, семінару чи практичного заняття, що також вимагає професіоналізму і досвіду педагога. У модель такого уроку можна включати такі конкретні прийоми й методи інтерактивного навчання, які дозволяють зробити заняття незвичним, насиченим і цікавим.

У важливості та необхідності впровадження інтерактивного навчання ми переконалися під час вивчення досвіду роботи вчителя української мови та літератури Рахнівсько-Лісової СЗШ I-III ступенів №1 Шпиківської селищної ради Тульчинського району Вінницької області – Грицик Наталії Василівни.

Педагог постійно займається самоосвітою, бере участь у вебінарах, конференціях, успішно готує учнів до різного виду олімпіад: районні, обласні, всеукраїнські, включаючи онлайн-олімпіади, що засвідчують численні подяки, свідоцтва, сертифікати. У своїй діяльності Наталія Василівна використовує інформаційно-комунікаційні технології: мультимедійні презентації, електронні таблиці, відеоматеріали, Інтернет-ресурси, електронні словники. Для кращих результатів послуговується не лише наочною, рекомендованою МОН, але й власноруч виготовленими таблицями, схемами.

Наталія Василівна вміло викладає навчальний матеріал під час уроку, враховуючи індивідуальні особливості кожного та учнівського колективу загалом. При підготовці до занять аналізує попередні заняття, з'ясовуючи ефективність обраних методів і прийомів навчання та змісту уроку. Система вправ та завдань на заняттях спрямована на те, щоб привчити дітей вчитися, зберегти і розвинути пізнавальні потреби учнів, забезпечити засоби, необхідні для засвоєння основ наук. Учитель вважає необхідним, щоб під час її уроків дитина відчула, що навчання – це радість, а не тільки обов'язок, навчатися можна із задоволенням.

Педагог створює на заняттях насичене інтелектуальне середовище, використовує варіативні та альтернативні завдання, реалізує особистісно зорієнтований підхід до кожного учня, створює позитивну мотивацію, що сприяє розвитку пізнавальної самостійності та глибокому засвоєнню навчального матеріалу, викликає прагнення до пошукових дій.

Наталія Василівна впевнено крокує в ногу з часом, керується одним із 10 кроків зростання педагогічної майстерності – «пошук – шлях до успіху».

У своїй педагогічній практиці вчитель апробує спосіб інтеграції окремих елементів таких технологій навчання:

- проєктне;
- інтерактивне;
- особистісно зорієнтоване.

Грицик Н. В. упроваджує різні форми та методи організації роботи на уроці, що спрямовані на активне засвоєння нового матеріалу й поглиблення раніше вивченого. Здійснює такі форми опитування: індивідуальну, групову, фронтальну. Залежно від того, яке завдання ставиться на уроці, обирає форми й методи, які сприяють розвитку вмінь і навичок логічного й творчого мислення. Часто це інтерактивні методи навчання.

На уроках української мови педагог використовує такі методи та прийоми: «Мікрофон», «Мозковий штурм», робота в парах, робота в групах, індивідуальна (самостійна) робота, «Навчаючи – вчусь», «Займи позицію», «Незакінчене речення», метод «Прес», «Сенкан».

На уроках української літератури найбільш поширеним є використання вчителем таких методів та прийомів: «Шість капелюхів», «Глибока криниця», «Акваріум», проблемне питання, «Асоціативне гроно», «Сенкан», «Коло Вена», робота в парах, робота в групах, індивідуальна (самостійна) робота, «Рольовий переказ», «Перевтілення».

Наталія Василівна забезпечує високу результативність своєї праці, проводить моніторингові дослідження якості знань учнів. Педагог бере активну участь в роботі методичних об'єднань школи, виступає з доповідями, проводить відкриті уроки, майстер-класи, виховні заходи. Грицик Н. В. здатна до особистісного творчого зростання.

Отже, слід зазначити важливість використання інтерактивних технологій для організації навчання. Інтерактивне навчання – один із засобів досягнення тієї атмосфери в класі, яка найкраще сприяє співробітництву, порозумінню й доброзичливості. Суть інтерактивного навчання полягає в тому, що освітній процес відбувається тільки шляхом постійної, активної

взаємодії усіх учнів. Головними в процесі навчання є зв'язки між школярами, їхня взаємодія та співпраця.

Література

1. Варзацька Л., Кратасюк Л. Інтерактивні методи навчання: лінгводидактичні засади. *Дивослово*. 2005. № 2. С. 5–19.
2. Єльнікова О. В. Інтерактивні методи навчання, їх місце у класифікації педагогічних інновацій. *Імідж сучасного педагога*. 2001. № 3-4 (14-15). С. 71-74;
3. Пометун О. І. , Пироженко Л. В. Сучасний урок. Інтерактивні технології навчання : наук.-метод. посібн. Київ : Видавництво А.С.К., 2004. 136 с.

Волинець Вікторія – здобувач ступеня вищої освіти магістр факультету філології й журналістики імені Михайла Стельмаха Вінницького державного педагогічного університету імені Михайла Коцюбинського.

Наукові інтереси: сучасні інтерактивні технології навчання на уроках української мови та літератури.

Науковий керівник: кандидат філологічних наук, доцент Родюк Н. Ю.

Анна Ворона

ОСОБИСТІСНО ЗОРІЄНТОВАНА ТЕХНОЛОГІЯ ЯК ЗАСІБ РОЗВИТКУ ТВОРЧИХ ЗДІБНОСТЕЙ УЧНІВ (НА МАТЕРІАЛІ ДОСВІДУ ВЧИТЕЛЯ-СЛОВЕСНИКА)

На початку ХХІ століття в усьому світі відбувається переосмислення ціннісних орієнтирів і стратегій людського буття, а отже, і цілей освіти. Глобалізований світ із його високим динамізмом змін, непередбачуваністю майбутнього, інтенсивним зростанням високотехнологічних виробництв та